

ROZWOJ

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI

Sobota, dnia 1 maja 1920 roku.

Z Warszawy i z biur ogłoszeniow., ogłoszenia do „Rozwoju” przyjmuje wyłącznie „Reklama Polska”

Cena prenumeraty:

w Łodzi
 Kwartalnie Mk. 60.00
 Miesięcznie „ 20.00
 za roznośzenie
 60 fen. miesięcznie.
Z przesyłką poczt.
 Kwartalnie Mk. 69.00
 Miesięcznie „ 23.00
 Po za Łodzią egz. 90 f.
 w Ameryce 1/2 dolara
 miesięcznie.

KALENDARZYK

Sobota 1 Filipa i Jakóba
 Niedziela 2 Zygmunta kr.
 Poniedziałek 3 Znal. Krz. Sw.

REDAKCJA

w ŁODZI
 Al. Kościuszki 4L
 TELEFON 28.

CENA OGŁOSZEŃ: Przed tekstem m. 2.50 w tekście m. 5. za tekstem 2 mk. nekrologi mk. 1.50 za wiersz petytowy. **Drobne ogłoszenia** 4) fenig za wyraz Komunikaty mk. 5.—. Ogłoszenia zamiejscowe 10 proc. drożej. Ogłoszenia zagraniczne 50 proc. drożej. Stronica przed tekstem w tekście dla ogłoszeń podzielona na sześć łamów za tekstem na 5 łamów. W tekście i przed tekstem przyjmujemy ogłoszenia i nekrologi i tylko na 2, 4, lub 6 łamów. **Artykuły** bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój” w ZGIERZU u p. Lacha, Kiosk.

Wojska nasze w pochodzie na Kijów!

Zmerynka i Winnica zdobyte. Strzelcy Siczowi składają broń. Oddziały nasze zdobyły broń i Malin. 100 parowozów zdobyto 2900 wagonów, pociągi pancerne, czołgi,

WARSZAWA. 30 4. (PAT), Komunikat sztabu generalnego wojsk polskich z dnia 30. Wojska nasze w dalszym zwycięskim pochodzie zajęły Zmerynkę i Winnicę gdzie witano radośnie ich wkroczenie. Na odcinku Koziatynia zajęto szereg miejscowości. Przejścia przez rzekę Teierów zostały zajęte i obsadzone przez nasze wojska. Szczególnie zacięte walki toczono o miasteczko Malin, w obronie którego uczestniczyły chińskie oddziały. Miasteczko zostało zajęte po dłuższym boju, przy czym zdobyliśmy kilkanaście dział, bardzo dużo karabinów maszynowych i ręcznej broni.

Zdobycz nasza w taborze kolejowym wynosi około 100 parowozów i 2900 wagonów. Wzięto również kilka uruchomionych pociągów pancernych. W Zytomierzu i Berdyczowie zdobyły nasze oddziały kilka czołgów i 1-ą eskadrę lotniczą. Walczące dotychczas po stronie bolszewików brygady ukraińskich strzelców siczowych złożyły w większości broń i poddały się. Ogólna liczba rozbrojonych siczowików sięga 12000 ludzi. Na Litwie i Białorusi sytuacja ogółem niezmienną.

Kuliński pułkownik szt. gen.

dalszy ciąg odezwy — ujawnił bezprzykładne czyny, poświęcenia, ofiary, przywiązanie do kraju rodzinnego, kultury i wolności, co przekonało inne narody świata o słuszności jego żądań i o świętości ideałów, które znalazły oddźwięk przede wszystkim w sercach wolnego już narodu polskiego.

Rzeczpospolita Polska weszła na drogę okazania realnej pomocy Ukraińskiej Republice Ludowej w jej walce z moskiewskimi bolszewikami-okupantami, dając możność u siebie formować się oddziałom jej armji i ta armja idzie teraz walczyć z wrogami Ukrainy.

Pomiędzy rządami republiki Ukraińskiej i Polskiej nastąpiło zgodne porozumienie, na którego podstawie wojska polskie wkroczą wraz z ukraińskimi na teren Ukrainy, jako sojusznicy przeciw wspólnemu wrogowi, a po skończonej walce z bolszewikami wojska polskie wrócą do swej ojczyzny.

„Wspólną walką zaprzyjaźnionych armji—ukraińskiej i polskiej—naprawimy błędy przeszłości, a krew, wspólnie przelana w bojach przeciw odwiecznemu historycznemu wrogowi — Moskwie, który ongiś zgubił Polskę i zaprzepacił Ukrainę, uswieci nowy okres wzajemnej przyjaźni ukraińskiego i polskiego narodu”.

Odezwa pod koniec nawołuje ludność kraju do pracy dla dobra ojczyzny.

Echa zwycięstwa oręża polskiego.

Ostatnie posiedzenie Rady miejskiej w Krakowie otworzył wiceprezydent Bandrowski, przemówieniem, w którym wskazał na ostatnie, wielkie tryumfy oręża polskiego na wschodnim bolszewickim froncie. Rada uchwaliła wysłać telegram do Naczelnego dowództwa treści następującej

Wykonując jednomyślnie uchwałę Rady miejskiej przesyła Prezydium najgorętsze wyrazy wielkiej radości tutejszego obywatelstwa z powodu świetnych zwycięstw żołnierza polskiego przy umacnianiu granic na wschodzie. Kraków dumny jest z wielkomocarstwowej potęgi państwa polskiego, które zaledwie po 2 latach zmartwychwstania zdołało z narodu wydobyć tyle siły potęgi oraz miłości Ojczyzny, aby siłać mężnie i nieustraszenie do obrony rozległych granic ojcowizny. Cześć żołnierzowi, polskiemu cześć naczelnemu Wodzowi wojsk polskich. Mowę przewodniczącego i odczytanie telegramu wysłuchali radni stojąc, poczem wzniesli okrzyki na cześć żołnierza polskiego, armji polskiej i Naczelnego Wodza. Z powodu świetnych zwycięstw oręża polskiego na wschodzie prezydium Rady miejskiej zarządziło udekorowanie gmachów i budynków miejskich chorągwiami o barwach narodowych.

Prasa angielska o naszym zwycięstwach nad bolszewikami.

POLDHU 30-4 (PAT) Dzienniki angielskie z wielkim zainteresowaniem omawiają ostatnie zwycięstwa wojsk polskich nad bolszewikami.

Uznanie Ukrainy przez Polskę.

Semen Petlura uznany głównym atamanem Ukrainy. Odezwa Wodza Nacze nego do Ukraińców. Odezwa Petlury.

Ministerjum spraw zagranicznych komunikuje:

„Rząd polski, uznając prawo Ukrainy do niezależnego bytu państwowego, uznał Dyrektorjat Niepodległej Ukraińskiej Republiki Ludowej z głównym atamanem Semenem Petlurą na czele za zwierzchnią władzę Ukraińskiej Republiki Ludowej”.

Misja Dypłomatyczna Ukraińskiej Republiki Ludowej w Warszawie komunikuje:

„Rząd Polski, uznając prawo Ukrainy do niezależnego bytu państwowego, uznał Dyrektorjat Niepodległej Ukraińskiej Republiki Ludowej z głównym atamanem Semenem Petlurą naczela za zwierzchnią władzę Ukraińskiej Republiki Ludowej”.

DO WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW UKRAINY

Wojska Rzeczypospolitej Polskiej na rozkaz mój ruszyły naprzód, wstępując głęboko na ziemię Ukrainy.

Ludność ziem tych czynię wiadomem, że wojska polskie usuną z terenów przez naród ukraiński zamieszkałych obcych najeźdźców, przeciwko którym lud ukraiński powstawał z orężem w ręku, broniąc swych sadyb przed gwałtem, rozbojem i grabieżą.

Wojska polskie, pozostaną na Ukrainie przez czas potrzebny po to, aby władzę na ziemiach tych mógł objąć prawy rząd ukraiński. Z chwilą, gdy rząd narodowy rzeczypospolitej ukraińskiej powoła do życia władze państwowe, gdy na rubieży staną zastępy zbrojne ludu ukraińskiego, zdolne uchronić kraj ten przed nowym najeźdźcą, a wolny naród sam o losach

swoich stanowić będzie mocen, — żołnierz polski powróci do granic Rzeczypospolitej Polskiej, spełniwszy szczytne zadanie walki o wolność ludów.

Razem z wojskami polskimi wracają na Ukrainę szeregi walecznych jej synów pod wodzą atamana głównego Semena Petlury, które w Rzeczypospolitej Polskiej znalazły schron i pomoc w najcięższych dniach próby dla ludu ukraińskiego.

Wierzę, że Naród Ukraiński wyteży wszystkie siły, aby z pomocą Rzeczypospolitej Polskiej wywalczyć wolność własną i zapewnić żyznym ziemiom swej Ojczyzny szczęście i dobrobyt, któremi cieszyć się będzie po powrocie do pracy i pokoju.

Wszystkim mieszkańcom Ukrainy bez różnicy stanu, pochodzenia i wyznania wojska Rzeczypospolitej Polskiej zapewniają obronę i opiekę.

Wzywam Naród Ukraiński i wszystkich mieszkańców tych ziem, by niosąc cierpliwie ciężary, jakie trudny czas wojny nakłada, dopomagali w miarę sił swoich wojsku Rzeczypospolitej Polskiej w jego krwawej walce o ich własne życie i wolność.

(—) Józef Piłsudski

Wódz Naczelny Wojsk Polskich.

26 kwietnia 1920 r. Kwatera Główna.

Petlura wystosował odezwę do narodu Ukrainy, w której pomiędzy innymi zaznaczone są cierniste drogi dziejów tej ziemi i ostatnie walki o niepodległość. W tej bohaterkiej walce naród ukraiński — jak głosił

Sprawy polskie.

Dmowski w Paryżu.

Paryż, 29 4 (PAT). Pierwszy delegat Polski na konferencję pokojową Roman Dmowski po ukończeniu kuracji w Algierze przyjechał do Paryża.

Nie dają węgla

Warszawa 30-4 (PAT) Pomimo niewystarczającego na pokrycie zapotrzebowań kraju przydziału węgla z Górnego Śląska Cieszyńskiego a nawet te znikome ilości węgla i koksu, które Polsce przyznano nie było dostarczone w pełnej mierze a mianowicie zaległości w dostawach górnośląskich wynosiły do dnia 30 stycznia b. r. 266000 ton węgla a zaległości z załębla Karwińskiego do dnia 15 lutego b. r. 242.968 tony węgla i 55.389 ton koksu.

Krótki kontakt.

Poznań, 30 4 (PAT). Posener Tageblatt donosi, że w w. środę ubiegłą o godz. 12 w nocy zamknięto ponownie granicę polsko-niemiecką. Na jaki czas i na jakiej zasadzie granica została zamknięta, niewiadomo. W ten sposób ruch pomiędzy była dzielnicą pruską a Niemcami trwał tylko 1 dzień.

Węgie dla Polski.

GDANSK 30-4 (PAT) Jak się dowiaduje wrocławski korespondent „Danziger Zeitung” od członka międzykoalicyjnej komisji górnośląskiej uzasadnia komisja rządząca dla podziału węgla górnośląskiego tem, że węgiel ten w pierwszym rzędzie przeznaczony jest na odbudowę Polski. W r. u. zapotrzebowanie Polski wynosiło 14 milionów ton, a do dyspozycji miała Polska tylko 5.800.000. Obecnie zapotrzebowanie miesięczne Polski wynosi 4 milion ton węgla, rozporządza zaś tylko 742.000 ton. Z tego powodu baczycy należy na to, ażeby Górny Śląsk dostarczył Polsce przynajmniej wyznaczony jej kontyngent w ilości 200.000 ton miesięcznie. Wysyłka węgla do Austrii i Włoch ma się odbyć w zmniejszonych rozmiarach.

Pytanie o marki polskie w Gdańsku.

GDANSK 30 4 (PAT) Ruch. markami polskimi był wczoraj bardzo ożywiony. Pobyt bardzo silny, zwłaszcza banknoty i mniejszymi które zawsze notują o kilka punktów wyżej niż banknoty większe. Wczorajszy kurs po południu wynosi 32, 50 do 33, 50. Przekazy na Warszawę 30, w Berlinie notowano wczoraj kurs marki polskiej 32, 50. Wypłaty na Warszawę 30.

8 MAJA W KRAKOWIE.

KRAKOW. 29 4 (PAT) Na posiedzeniu Komitetu obchodu rocznicy konstytucji 3 maja w Krakowie, w którym brali udział delegaci władz wojskowych, cywilnych i licznych stowarzyszeń uchwalono nader uroczysty program obchodu. W niedzielę 2 maja i w poniedziałek 3 maja będzie odegrany hejnał z wieży Mariackiej.

W niedzielę w południe odbędzie się akademja młodzieży uniwersyteckiej w auli uniwersytetu Jagiellońskiego po południu zaś odczyty w szkołach, związkach i instytucjach krakowskich.

W poniedziałek o godz. 6 rano strzały armatnie z Kopa Kosciuszki, następnie Msza na Wawelu, później uroczyste nabożeństwo celebrowane przez ks. biskupa Sapiechę. O godz. 9 30 przed południem uroczyste nabożeństwo na Rynku o godz. 12 w południe, defilada wojsk u stóp Wawelu. Po południu odbędą się orkiestry muzyk wojskowych, wieczorem uroczyste przedstawienie w teatrach i uroczysty wieczorek w Sokole. W obu dniach odbywać się będzie zbiórka na Bar narodowy 3 Maja.

PRZEDŁUŻENIE TERMINU PLEBISCYTU.

CIESZYŃ. 30. 4 (PAT) Komisja międzynarodowa w Cieszynie wydała następujący komunikat. Rozporządzenie komisji międzynarodowej z 23 marca 1920 zmienia się, jak następuje: Okres, w którym władze gminne będą musiały ukończyć układanie list osób uprawnionych do głosowania w czasie plebiscytu, które miało się zakończyć na 30 kwietnia przedłuża się do 15 maja. Listy te mają być przesłane w tym dniu do międzynarodowej komisji w Cieszynie do zatwierdzenia. Podp. Komisja międzynarodowa w Cieszynie.

ŚWIĘTOKRADZTWO.

KRAKÓW. 30.4 (PAT) Dzienniki donoszą, że onegdaj w nocy do kościoła Bernardynów pod Wawelem, zakradli się złodzieje i skradli wota wartości 100.000 marek.

ODPOWIEDZ RZĄDU SOWIETÓW NA NOTE ARESZTOWANIE KOMUNISTÓW.

POZNAŃ. 30.4 (PAT) Aresztowano tu 8 komunis-

tów, przybyłych z Warszawy, a poznanych przez bawiącego przypadkiem w Poznaniu jednego z urzędników warszawskiej komendy policji państwowej.

APARAT DO ODBIERANIA RADJOTELEGRAMÓW.

KRAKÓW. 30 4. (PAT) W związku z obradami zjazdu naukowego w Warszawie, na którym pokrótce przedstawiono oplakany stan spozstrzegalni astronomicznych w Polsce obserwatorium tutejsze otrzymało w darze od dr. Jana Włodka z Krakowa aparat do odbierania radjotelegramów.

Dokonane tym przyrządem próby dały pomyślny wynik. Udało się bowiem otrzymać sygnały z wieży Eiffa w Paryżu.

ŚMIERĆ WŁADYSŁAWA KS. SAPIEHEY.

LWÓW. 30 4. (PAT) Zmarł tu w 67 roku życia Władysław Ks. Sapieha, długoletni poseł do Sejmu galicyjskiego i były prezes Rady powiatowej w Przemysłu.

Z SEJMU.

WARSZAWA. 30, 4 (PAT) Posiedzenie 143. Początek posiedzenia o godz. 4. 30.

Po odczytaniu interpelacji p. Rudziński z grupy Wyzwolenia zażądał głosu przed porządkiem dziennym.

Odmowa marszałka wywołała ze strony p. Rudzińskiego i grupy Wyzwolenia protesty o tyle energiczne, iż marszałek wykluczył go na jedno posiedzenie, wraz z posłem Rudzińskim opuściła salę grupa Wyzwolenia.

Następnie zabrał głos prezes głównego urzędu ziemskiego, pan Wilkoński w odpowiedzi na nagły wniosek, wzywający rząd do przedłożenia planu działania.

Stojąc zasadniczo na stanowisku uchwały sejmowej mówca uważa, że prace w kierunku przeprowadzenia reformy rolnej należy bezwzględnie przeprowadzić nie naruszając jednak produkcji rolnej oraz równowagi ekonomiczno gospodarczej. Prace urzędu obejmują parcelację, komasację, prace regulacyjne i współdziałanie przy regulacjach. Mówca wylicza prace dokonane przez Urząd ziemski, przytaczając obfite dane statystyczne.

Następnie przystąpiono do ustawy w sprawie papierów mających bezpieczeństwo pupilarne.

Po krótkim uzasadnieniu udzielonym przez p. Lewensteina przyjęto w drugim i trzecim czytaniu ustawę en bloc.

„Ustalono kursy wymiany: Za 5 proc. we asygnaty tej pożyczki na marki polskie po cenie ma-

rek polskich 100 za 100, na korony po cenie marek polskich 70 za 100, na ruble marek polskich 216 za 100. Posiadacze pożyczki z roku 1918, którzy zamieniają je na obligacje wewnętrznej pożyczki państwowej z roku 1920 otrzymywać będą marek polskich 120 za 100 marek polskich, marek polskich 85 za 100 koron i marek polskich 225 za 100 rubli.

Następnie przystąpiono do sprawozdania o ustawie w sprawie dalszej emisji biletów Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej.

Sprawę uzasadnia p. Rząd poczem ustawę w drugim i trzecim czytaniu uchwalono en bloc jak również ustawę o listach skarbowych, mających być wypuszczonymi dla zaspakajania w miarę potrzeb bieżących wydatków skarbu polskiego.

p. Marylski stwierdza, że sprawa serwitutów od lat kilkudziesięciu jest jątrzącą raną na ciele społeczeństwa. Podnosi że projekt rządowy unika szablonu, dąży do załatwienia serwitutów drogą dobrowolną.

p. Gałka (PSL) oświadcza się za jak najszybszym uregulowaniem sprawy serwitutów.

p. Chaniewski KPK oświadcza, że fundamentem do reformy rolnej jest regulacja serwitutów.

Następuje incydent, wywołany przez pana Bałickiego, który występuje w obronie posła Rudzińskiego.

Po odesłaniu szeregu wniosków nagłych do odrębnych komisji zostało posiedzenie odroczone do wtorku 4 maja o godz. 1 po południu.

Dookoła zagadnień polityki światowej.

Konferencja w San Remo skończona.

PARYŻ 30 IV (PAT) Z Berlina donoszą Biuro Wolfa podaje że włoski charge d'affaires pan Martini wręczył rządowi niemieckiemu w środę przed południem notę ententy zawiadamiającą o zakończeniu konferencji w San Remo. Nota była podpisana przez Nittiego.

LJON 30 IV (PAT) Według Daily Maila uważa Lloyd George konferencję w San Remo za ostatnią z długich wspólnych harad historycznych.

Zdaniem Lloyd George może zająć potrzebę, aby delegaci koalicji zebraли się ponownie dla omówienia kwestji, dotyczących wykonania traktatu, jednakże nie sądzi on, aby miała zaść potrzeba ponownego zwołania konferencji pokojowej.

LJON 30 IV (PAT) Z Rzymu donoszą,

że Nitti powrócił we środę rano do Rzymu. Po południu konferował długo z królem, a wieczorem przewodniczył na Radzie ministrów Koła oficjalne uważają wyniki konferencji w San Remo za zupełnie zadawalniające.

Nitti złożył w dniu otwarcia Izby tj. 5 maja a deklarację.

Austria przeciw żydom.

WIEN, 30 4. (PAT) Na posiedzeniu Zgromadzenia narodowego poseł żydowski nacjonalistyczny Stricker protestował przeciwko zachowaniu się rektoratu i profesorów, którzy nie uczynili nic aby upomnieć młodzież akademicką do zachowania spokoju.

Poseł Gross ze związku niemieckiego oświadczył, że demonstracja miała na celu protest przeciwko przewadze żydów w Austrii. Mówca żąda wydalenia żydów, pochodzących ze wschodniej Austrii ze szkół wyższych. Wogóle żydów pochodzący ze wschodu, o ile nie zostaną wydaleni lub nie usuną się sami, powinni być internowani w obozach koncentracyjnych.

Wilhelm Konrad Roentgen

Z OKAZJI 75 LETNIEJ ROCZNICY URODZIN UCZONEGO.

Trojaki jubileusz Studja i karjera naukowa Roentgena. Prace nad pomiarami precyzyjnymi. Badanie promieni katody prowadzi do odkrycia promieni X. Rozprawa: „O nowym rodzaju promieni”. Właściwości promieni Roentgena. Technika roentgenowska. Promienie X w medycynie. Zastosowanie promieni X w przemyśle. Biologiczne działanie promieni. Spektroskopja roentgenowska. Znaczenie promieni przy badaniu struktury atomów.

LWÓW. 25 kwietnia. Roentgen obchodzi w roku bieżącym trojaki jubileusz: 75-letnią rocznicę urodzin, 20-letni jubileusz przyznania mu nagrody Nobla i najbardziej ludzkość obchodzący 25-letnią rocznicę swego odkrycia promieni X.

Imię Roentgena znanem jest wszędzie. Wojna pisze „Gazet. Wieczor.” rozniosła praktyczne korzyści jego odkrycia, aż do najodleglejszych krańców świata. Promienie X niezliczonym chorym i rannym oszczędziły bólów, pośrednio przyniosły im uzdrowienie. Niema może drugiego odkrycia naukowego, któreby w tym stopniu uzyskało popularność wśród uczonych i laików, którego praktyczne wyniki byłyby tak ważne, jak odkrycie promieni Roentgena czyli — wedle nazwy nadanej im przez uczonogo — promieni X. To też imię jego zapisało się nieśmiertelnymi głoskami w księdze nauki i wymawia się z równą czcią, jak nazwiska Pasteura, Bequerel'a lub Curie-Skłodowskiej.

Roentgen urodzony w r. 1845 w Lennep, pochodzi z rodziny nadreńskiej. Studja swe odbywał w Zurychu Würzburgu i Strassburgu, gdzie się w r. 1874 habilitował. W r. 1889 powołano go jako profesora uniwersy-

tetu do Würzburga, w r. 1900 do Monachium.

Prace naukowe Roentgena przed r. 1895 były przeważnie doświadczalne, a zwłaszcza z zamilowaniem zajmował się precyzyjnymi pomiarami, jak np. specyficznej ciepłoty gazów, oraz wpływu ciśnienia na własności fizyczne. Ważne były również jego pomiary magnetycznego obrotu równi polaryzacyjnej światła u gazów i oparów, oraz jego studja w dziedzinie elektryczności. Przy wszystkich swych pracach odznaczał się nadzwyczajną ścisłością i pedantyzmem i postępował wedle słynnej wskazówki Galilea: „Mierz wszystko, co się da zmierzyć, co zaś nie da się zmierzyć, uczyni wymierzalnem”.

Roentgen przekroczył pięćdziesiąty rok życia, gdy mu się udało wielkie odkrycie, które nadało mu międzynarodową sławę. Oto co poprzedziło odkrycie promieni 10.

W laboratorium Roentgena, zdarzyło się w r. 1895, że pewna substancja zaczęła świecić w większym oddaleniu od promieni katody, mimo, iż rura używana do tych doświadczeń była osłonięta nieprzezroczystym czarnym kartonem, Roentgen wynioskował stąd, że ma się tu doczynienia z jakimś nowym rodzajem promieni, które mają zdolność przenikania nieprzezroczystych przedmiotów. Po próbach i doświadczeniach w grudniu 1895 Roentgen zadziwił świat naukowy 11 stron obejmującą rozprawą: „O nowym rodzaju promieni”. Rzecz oczywista, że nie wytworzył on tych promieni, że fizycy już dawno operowali nimi, nie mając jednak pojęcia o ich właściwości.

W rozprawie tej i w dwóch innych, wydanych w r. 1896 i 1897 Roentgen opisał bardzo dokładnie, że promienie te, stosowane do grubości i gęstości ciał, przechodzą przez nie w mniejszym lub większym stopniu, w liniach prostych, nie wywołując odchylenia w polu magnetycznem, ani też regularnego odbicia się ani załamania.

Już w najbliższych latach powstała osobna gałąź przemysłu, technika roentgenowska. Medycyna, a

przedewszystkiem chirurgia zorientowały się natychmiast, jak cudowny otrzymały środek, umożliwiający zajrzenie do wnętrza ciała ludzkiego. Używanie promieni Roentgena do celów leczniczych należy do najwspanialszych praktycznych zastosowań odkryć naukowych.

Już na pierwszym posiedzeniu w Würzburgu, po dokonaniu odkrycia Roentgen ukazał „obraz” jego swego przyjaciela. Roentgenował potem najrozmaitsze rzeczy, jak np. swoją strzelbę myśliwską, przyczem skonstruował ilość naboju w łozysku. Amerykańskie „General Electric Company” pierwsza potrafiła przy pomocy promieni 10 znaleźć przy laniu stali wewnętrzne pęcherzyki; dziś w ten sposób bada się czystość i niewadliwość kół i motorów lotniczych, oraz wewnętrzny skład innych aparatów, od których wymaga się precyzyjności.

Lekarze stwierdzili, że promienie te działają również biologicznie, zdarzyło się mianowicie, że badający je dostali raka roentgenowskiego, a nawet tracili wzrok. Dowiedzieli się jednak, że promienie 10 nie tylko szkodę, ale i pożytek przynoszą. Terapia roentgenowska uzyskała ogromne znaczenie.

Zadaniem fizyków było kontynuować badania nad istotą odkrytych promieni. Stwierdzono więc, że biegną z szybkością światła, że objawiają pewne zjawiska polaryzacyjne, że nie załamują, ani nie uginają się itp. Lecz dopiero w r. 1912 udało się stwierdzić z całą pewnością falową naturę promieni: Promienie Roentgena są niewidocznym światłem o krótkich falach. Spektroskopja roentgenowska poczyniła mimo niekorzystnych dla wiedzy doświadczalnej warunków obecnych ogromne postępy. Prócz praktycznej wartości mają też promienie Roentgena ważne znaczenie przy badaniu wewnętrznej struktury atomów i przekształciły poglądy uczonych w niejednej dziedzinie fizyki.

ODEON

Na ogólne żądanie

ODEON

WZNOWIENIE

Arcydzieła sztuki kinematograficznej w 7 aktach p. t.

Faworyta króla Ludwika XV

MADAME DUBARRY

W roli tytułowej gwiazda kinematograficzna

POLA NEGRI

Rzecz dzieje się w Paryżu i w Tuilleries, w okresie panowania Ludwika XV, podczas rewolucji.

OSOBY:

Ludwik XV, król Francji,
Książe Choiseul
Księżna Grammont, jego siostra
Lekelle, Kamerdyner królewski
Szewc Paillet
Janina Vaubernier—Pola Negri

Księżna Aiguillon
Hrabia Jan Dubarry
Hrabia Wilhelm Alfred Dubarry
Don Diego, poseł Hiszpański
Armand de Foix-Harry Liedtke

Początek przedstawień o 4.30.

Ceny popularne.

Historia powtarza się!

Czesi wnoszą chrześcijaństwo do Polski. Czesi wynieśli z niej pogardę. Bolesław szedł na Rus do Kijowa. Idziemy miecze nasze szczybić. Kazimierz odnowiciel.

Historia powtarza się.

Możemy to stwierdzić przy odbudowie naszego państwa.

Przed dziewięćset z górą laty rozpoczęliśmy nowy żywot, jako państwo chrześcijańskie, gdzie odbył się najazd Czechów na Polskę.

Obecnie znów mamy najazd Czechów, w prawdzie nie na Polskę, ale na Śląsk Cieszyński.

W 981 r. wynikła kwestja Czerwonej rusi, o czym pisze Nestor.

„Ide Włodzimierz k Łachom i zajma hrady ich: Przemysł, Czerwień i inne“.

Szedł Petlura zamiast Włodzimierza i chciał zająć hrady Lwów, Przemysł, ale mu się to nie powiodło, jak i Włodzimierzowi od którego Chrobry odebrał „hrady“.

Bolesław Chrobry znekął Henryka II, cesarza niemieckiego, dziś poznańscy znekali i wypędzili Niemców.

I byłiby ich wypędzili z Gdańska, gdyby nie ci przyjaciele Polski, nie ta kochana koalicja która nie puściła wojsk poznańskich i ludności Pomorza tam dbając jakoby o nasze siły.

O Gdańsk zabiegał Bolesław Wielki i walczył, jak dziś Haller o Pomorze, ale Towera do portu nie posłał, jeno córkę swoją, którą wydał za księcia Pomorskiego.

Przyjmował też Bolesław Chrobry u siebie cesarza Ottona III, a my obecnie przyjmujemy Petlurę. Wodza tej tłuszczy co się strasznie znekęła nad naszymi jeńcami.

Pobił Bolesław Jarosława nad Bugiem. Jowaszkiwicz wypędził Rusinów (ukrańców) z nad tej rzeki i wysłał ich hen daleko za Zbrucz, aż skręciwszy dudy w miech-poszli, jak lisy, do Warszawy. Ponieważ Bolesław Chrobry zajął Kijów, więc uderzył trzykrotnie mieczem na znak władania, w Bramę złotą, który odtąd nazwany został „Szczercbem“.

Nieszczęście chciało, że miecz ten zaginął a nam jest on do stawy nieodzowny, idziemy do Kijowa szczybić o resztki Bramy złotej nowy miecz, któryby zastąpił Bolesławowy.

Na miejsce księcia Swiatopeka, wprowadzimy na fron kijowski księcia Petlurę, który jak każdy hadamaka, odpłaci nam za to swemi napadami na Polskę—tak jak to uczynił Chmielnicki i jego następcy.

Czy w dalszym ciągu przejdziemy czasy ciężkie Wcława, czy roztrwonimy to potężne królestwo Bolesławowe?

Czy zwycięży nowa robota Moraczewskie go i braci jego? trudno przewidzieć, ale jeśli by i ta plaga pogaństwa międzynarodowego nastąpiła, to trzeba wierzyć w to, że przyjdzie Kazimierz Odnowiciel, że naród się przy nim skupi wygna wrogów ojczyzny, zacznie budować kraj, na nowo, który znów dojdzie do niebywałej potęgi, jak ongi za dynastji Jagiellonów.

Wybory do Sejmu na Pomorzu.

Główna komisja wyborcza w Kościerzynie na podstawie art. 45 i 54 ord. wyb. i instrukcji do art. 54 ord. wyb. ogłosiła już listy kandydatów poselskich do Sejmu. Przewodniczącym komisji jest Sobiecki, prezes sądu okręgowego w Starogardzie, członkami: dr. Hryniewiecki, dyrektor sąd. ze Starogardu, ks. prob. Ignacy Nawacki z Kościerzyny, Bolesław Słomiński, bankowiec z Kościerzyny i Stanisław Leja, kupiec z Kościerzyny.

Wystawiono ogółem 7 list wyborców, przyczem: Narodowe Str. Robotników, Polskie Str. Ludowe, Związek Ludowo-Narodowy i Str. Chrześ. Ludowe zawarły związek wyborczy. Dla społeczeństwa pomorskiego istnieją tylko 2 listy wrogie polskości (lista niemiecka i Polskiej Partji Socjalistycznej) pozostaje list pięć, liczba jak na tamtejsze stosunki trochę za wysoka, to jednak niczem nie grozi, gdyż listy te są blokowane i dlatego żaden głos polski przejaść tam nie może.

Ruiny gospodrcze Rosji wynikiem bolszewickich eksperymentów.

Złudne nadzieje Ententy na handel wymianny z bolszewją.

Ententa w swych rokowaniach z bolszewikami liczy głównie, jak wiadomo powszechnie, na zapasy i surowce rosyjskie. Owe bogactwa są jedynie legendą, którą ludzą się nawiwne na Zachodzie, snują: ponętne plany wykorzystania gospodarczego Rosji.

Czy ma ona w istocie coś do wymiany, najlepiej świadczą raporty bolszewickie o położeniu gospodarczym Rosji.

Raporty te dotyczą stanu ze stycznia bieżącego roku i zawierają także rzut oka na ekonomiczną przyszłość Rosji od czasu powstania republiki sowieckiej. Odczytane one były na odbytych w końcu stycznia b. r. w Moskwie zjeździe przedstawicieli rad gospodarstwa narodowego. Należy z góry powiedzieć, że ton wszystkich tych raportów i referatów na zjeździe był wysoce pesymistyczny, bardziej pesymistyczny, niżeli referaty o tej kwestji znawców angielskich.

Rykw np. wypowiedział otwarcie zdanie, że Rosja została przez wojnę wogóle, a w szczególności przez wojnę domową, zupełnie zniszczona. Przytacza on na poparcie wszystkich swych twierdzeń najwymowniejsze cyfry.

Podaje więc Rykw cyfry o produkcji surowców, które stanowiły zawsze i stanowią mają najważniejszy dział eksportu rosyjskiego. Tak więc co do ładu, stwierdza, że produkcja tego w Rosji sowieckiej wynosi zaledwie 20 procent produkcji przedwojennej.

To samo zjawisko ogromnego obniżenia produkcji stwierdza Rykw przy skórkach i wełnie. Hodowla bydła owiec i t. d. spadła zupełnie, ilość zmniejszyła się w sposób niesłychany i zmniejsza się nadal. W pierwszym półroczu 1919 zebrano około 1 miliona skór; Na cały rok 1920 Rykw przewiduje już tylko 650.000 sztuk i stwierdza, że liczba skór zmniejsza się co miesiąc...

Ten brak surowców, stanowiących przedmiot właściwy niby cel wejścia w umowy han-

dlowe z Bolszewją, nie jest zresztą jedyną przeszkodą do zawązania z nimi rzeczywiście stosunków handlowych. Jak wynika z wywodów Rykwa—a co popierają także opinie bolszewickiego „ambasadora“ handlowego, Krasina w Kopenhadze do wysłanników francuskich—Bolszewja nawet posiadanych przez nią zapasów surowców pozbywa się przez handel zagranicą nie chce, ani nie może.

W dodatku Bolszewja wskutek fantastycznie złego stanu swych kolei i wogóle środków komunikacyjnych, nie może nawet i posiadanych surowców dostarczyć swojemu przemysłowi. Pod tym względem wywody Rykwa zawierają także cyfry, niezmiernie wymowne. Dość przytoczyć, że dla dowozu metali z Uralu do fabryk środkowo-rosyjskich bolszewicka administracja była w stanie przeznaczyć jeden pociąg na miesiąc (sic!), a dla dostawy surowej bawełny z Turkestanu do fabryk tkackich moskiewskiego okręgu przemysłowego dwa pociągi na miesiąc, tak, że trzeba było dziesięć lat poprostu, aby przewieźć te 8 milionów pudów bawełny, które przemysł tkacki rosyjski mógłby przerobić w ciągu jednego roku.

Obok tego przemysł rosyjski nie ma prawie zupełnie węgla.

To wszystko czyni iż rozpozniwe położenie Rosji sowieckiej pogarsza się stale i wytwarza absolutną niemożliwość: unormowania produkcji. Rosja obecna nie jest zdolna chociażkolwiek dostarczyć Europie, poza odzwanianymi komunistycznymi oraz agitatorami. Mało rozumieją to stroniciwa ententy, dla których Rosja była zawsze jakąś legendarną krainą bajecznych bogactw.

Jedynie gruntowne uzdrowienie fantastycznej gospodarki komisarzów bolszewickich mogłoby uczynić Rosję zdolną do normalnego życia gospodarczego. Lecz wątpliwem jest, czy to nastąpi prędko.

Sprawy aprowizacyjne.

— | —

W ministerstwie aprowizacji odbyła się konferencja praśowa. Jak wyjaśnił minister, kryzysu aprowizacyjnego, jaki nam groził, nie ma obecnie zupełnie. Jednym z najpoważniejszych zadań ministerstwa jest dostarczenie aprowizacji kolejarzom, górnikom i wogóle robotnikom ciężko pracującym. W maju z kategorii powyższej aprowidowanych będzie 920 tysięcy osób.

We wszystkich większych miastach tworzone są obecnie rezerwy, z których w chwilach krytycznych można będzie czerpać. Na rezerwy te przeznaczone będzie zboże i ub mąka amerykańska i z b. dzielnicy pruskiej.

W Ameryce poczyniono znaczne zakupy mąki, wynoszą one dotychczas 200.000 ton.

W dn. 25 b. m. postanowiono, aby miejscowe zapasy zboża w Kongresówcu, Małopolsce pozostawione były wyłącznie na potrzeby danych okolic. Dotychczas bowiem z zapasów tych korzystały również i władze wojskowe, wywoływało to często nieporozumienia.

Ministerstwo aprowizacji dokłada wszelkich starań, w celu posiadania zapasów na rok przyszły, który zapowiada się bardziej niekorzystnie, aniżeli bieżący. Nadchodząca kampanja rolna zapowiada mniej żyta i pszen., aniżeli w roku ubiegłym, wobec tego, aby podziałać zadaniu przekarmienia ludności, konieczne jest wprowadzenie sekwestru ziemiopłodów. Poczynione są już w tym kierunku wszelkie przygotowania.

Zapasy cukru, przy uwzględnieniu od 1-go maja r. b. norm; w miastach poniżej 3.000 mieszkańców 100 gr. mies.; w miastach od 8—25.000 mieszkańców—200 gr. mies.; w miastach ponad 25.000 mieszkańców—300 gr. mies. starczy do nowej kampanji t. j. do października

r. b. Wspomniał jeszcze minister o aprowidowaniu terenów plebiscytowych, które odbywa się jaknajniej ku ogólnemu zadowoleniu ludności tamtejszej.

Po zamknięciu kroniki.

— Zawieszenie ruchu tramwajowego.

a) Dziś z powodu święta 1-go maja zawieszony zostaje ruch tramwajów miejskich od rana do godziny po południu.

Nastąpiło to na skutek postanowienia związku 16-dzielnego tramwajarzy, który wystosował do ogółu pracowników służby ruchu okólnik treści następującej: Na zasadzie uchwały głównego zarządu związku, aby dzień 1-go maja, jako święto pracy świętować przez utrzymanie się od pracy zarząd oddziału Łódzkiego związku niniejszym zawiadamiam, że solidaryzując się z powyższą uchwałą, lecz jednocześnie mając na względzie, iż tramwaje są użytecznością publiczną, z której korzystają szerokie warstwy społeczeństwa postanowił, aby pociągi tramwajowe w dniu 1-go maja zaczęły kursować dopiero od godziny 3-ej po południu.

Komunikat.

— Zabawa.

W dniu 2-go maja o godz. 3-ciej po poł. odbędzie się WIELKA ZABAWA TAŃCZNA w Sali „Domu Ludowego“, Przejazd 34. 1393-1

TABROMIK

ś. † p.

Michał Nestorowicz

Sędzia Pokoju m Dąbrowy

zmarł dnia 21 kwietnia 1920 roku w Dąbrowie Górnicej, przeżywszy lat 53, o czym zyczliwych i znajomych zawiadamia pozostała w smutku

100-1

Rodzina.

Wszystkim, którzy raczyli oddać ostatnią posługę.

ś. † p.

Józefowi Janowi Tylmanowi,

a w szczególności Wielebnemu Duchownemu ks. Bolesławowi Wyszyńskiemu i ks. Wasiakowi składa serdeczne Bóg zapłać

Zona i Rodzina. 1399.

Ciekawa książka.

Zbiór najważniejszych dokumentów do powstania państwa polskiego (odezwy, deklaracje, noty, ustawy etc. 1912-1919) Kraków 1920, nakład Czarneckiego, w 8-cu, str. 187.

Ukazała się w handlu księgarskim ciekawa bardzo książka. Nosi ona tytuł: „Zbiór najważniejszych dokumentów do powstania państwa Polskiego”. Jakkolwiek przeżywamy te chwile i jesteśmy świadkami obrzymiej przemiany, dokonanej na terenach europejskich, nie każdy jednak jest wtajemniczony w wiele ważnych dokumentów, które złożyły się na losy naszego kraju.

Prof. Kumaniecki zebrał troskliwie wybór ważniejszych źródeł, mogących posłużyć do odtworzenia politycznej a zwłaszcza prawnej strony rozgrywających się w Polsce tak doniosłych wypadków.

Bezimienny autor dał zaś pragmatyczny opis całego przebiegu tych wypadków, o ile na podstawie już znanych źródeł może on być odtworzony. Czytając jego dzieło, należy nieustannie sięgać do zbioru prof. Kumanieckiego. Najważniejsze dokumenty, na których jego opis wypadków się opiera, są tam przedrukowane, a w ten sposób czytelnik znajduje nie tylko kontrolę tego, co w pragmatycznym opisie wyzytał, ale zarazem niesłychanie żywą, plastyczną ilustrację wielu szczegółów. Rzadko o równie szczęśliwy zbieg okoliczności i dla historyka i dla wydawcy.

Za znamy od dzieła prof. Kumanieckiego. Ułożone jest ono chronologicznie, przez podział źródeł na trzy okresy: 1) do 5 listopada 1916. 2) do 7 października 1918, 3) do 20 lutego 1919 roku. Pierwszymi dokumentami, jakie autor podaje, są: odezwa komisji tymczasowych stronnictw niepodległościowych z grudnia 1912. oraz memoriał jej z r. 1913, które stanowiły punkt wyjścia dla tworzenia organizacji wojskowych, przeznaczonych do walki z Rosją. Dalsze dokumenty odnoszą się już do czasu wojny, a składają się na nie zarówno materiały do tworzenia legionów i N. K. N., jak i odezwy, komunikaty telegrafy, memoriały opowiadające się po stronie Rosji. Do każdego z podanych przez siebie dokumentów dodaje wydawca komentarz, drukowany kursywą, a utrzymany w tonie absolutnej obiektywności.

Część II zbioru, idąca od str 48 — 118, odnosi się do dzieł „Królestwa Polskiego”, utworzonego odezwą dwóch cesarzy z 5 listopada 1916.

Na tych 70 stronach zgromadził autor najważniejszy materiał prawny do tych „dwóch lat dziejów naszych”, równie z pewnością ważnych, jeśli nie ważniejszych może, jak owe lata Szajnochy. Autor zebrał z dostępnych mu źródeł, obok ustaw także i najważniejsze akta do walki

politycznej, toczącej się dookoła wytworu mocarstw centralnych, a oprócz rzeczy znanych udało mu się wydobyć i ogłosić niejeden przyczynek dotychczas niedostępny. Przeważna część materiałów, zwłaszcza ustaw, mających polityczną doniosłość, jest podana w tekście dostojnym — inne w wiernym streszczeniu. Komentarz podany ze strony autora ułatwia i tutaj zrozumienie doniosłości wszystkich szczegółów.

Wreszcie od str. 119 do 179 podaje autor wybór źródeł do historii pierwszych kilku miesięcy wskrzeszonej a niezawisłej Polski, trzymając się tej samej metody, co przy poprzednich dwóch okresach. Rzec kończy się skróconym chronologicznym i rzeczowym, starannie ułożonym. Nie wątpimy, że dzieło prof. Kumanieckiego rozędzie się szeroko i doczeka się rychło drugiego, znacznie zwiększonego wydania. Materiał, jaki podaje, będzie mógł być wówczas znacznie uzupełniony; a te przedruki, które dzisiaj autor oparł z konieczności (wobec niedostępności archiwów) na tekstach dziennikarskich — nie zawsze z pewnością wiernych — będą mogły być wówczas zastąpione tekstami autentycznymi. Zwłaszcza należałoby podać troskliwej kontroli teksty, oparte np. na wydawnictwach tak bardzo stronnych, jak „Z dokumentów chwili”. Nie jedna rzecz, która tam zamieszczono, jest odpowiednio przykrojona — jak tylko więc będzie rzeczą możliwą skontrolować wydawnictwa partyjne przez skollajonowanie tekstów z autentykami, trzeba będzie to uczynić. Pod względem technicznym pożądanymby było, aby opatrzyć każdy dokument odpowiednią liczbą porządkową i włączyć pod tę liczbę dodany przez autora komentarz.

Zywiół czy zła wola?

— 0 —

Na tle obecnej sytuacji wypowiada szereg trudnych uwag „Gaz. Warsz.”.

Robota rozkładowa bez przeszkód idzie coraz dalej. Wczoraj był strajk skutkiem drożyzny chleba. Jutro chleb zdrożeje skutkiem strajku, a wtedy z racji nowej drożyzny wybuchnie nowy strajk i tak dalej bez końca. A społeczeństwo nasze patrząc na to, co się dzieje mówi sobie, że to jest ruch „żywiółowy”, lub daje sobie to wmawiać. Ludzie tak zwani prości mówią: „to już tak musi być, bo z tem to już nijak nie poradzi”.

Konstatują tylko, że „za Moskale to było tak, za Niemca to znów tak, a tera to je tak” i może nawet wyciągają stąd jakieś wnioski, ale sposobu zaradzenia nie znają i na energię się nie zdobywają. I jak się temu dziwić, skoro swery wykształczone zaczynają myśleć podobnie, a wyrażają to tylko bardziej po literacku, mówiąc, że to fala żywiółowa, która ogarnąć musi cały świat. Wypowiadają na ten temat

ś. † p.

Kazimierz Sliwinski

Majster przedziałnicy
zmarł dnia 30 kwietnia r. b. przeżywszy at 43. Wyprowadzenie drogi nam zwłok nastąpi dnia 2 maja o godz. 4-ej popoł. z domu przy ul. Zakątnej № 80, na Stary Cmentarz Katolicki o czym zawiadamia krewnych, przyjaciół i znajomych, pogrzebiona w głębokim smutku Rodzina.

1398

różne sentencje historjograficzne, lub mające pretensje do uchodzenia za takie, ale równie na energię nie zdobywają się, bo usypia je przekonanie o jakiejś „żywiółowości”.

Ladny mi żywiół, któremu na imię Moraczewscy, Tuguci, Bariłczy, czy jak tam jeszcze, który od roku wymachuje rękami na placu Saskim, Teatralnym lub innym, nawołując do strajków, do niesubordynacji w wojsku i t. d.

Ten żywiół, to falanga agitatorów, nawet nie bezimiennych, ale dobrze znanych, którzy w grudniu 1918 r. dorwali się do władzy, a po utraceniu jej formalnej sprawują ją dalej faktycznie na zgromadzeniach, wiecach, w związkach zawodowych i za kulisami władzy oficjalnej.

Ten żywiół, to niektóre ministerja, jeśli już nie sprzyjające, to pobłażające tej destrukcyjnej robocie. To inne jeszcze ministerja imponujące bezmyślnością swego biurokryzmu i zarządzeń. To różne urzędy do walki z lichwą i spekulacją, komisje przywozu i wywozu i t. d.

A wszystkie te „żywióły” to ludzie; ludzie jedni bez myśli i woli, a ze złą myślą i złą wolą drudzy. Ta zła myśl i wola jednych połączona z brakiem myśli i woli drugich, tworzy i podtrzymuje jedną wielką orgję rozporządzeń, ograniczeń, strajków, bezczynności i nieprodukcyjności.

Tu, a nie gdzie indziej tkwi zasadnicza przyczyna spekulacji i drożyzny. Przestańcie strajkować, strajki popierać lub tolerować, wytwórczość i handel utrudniać, a spekulacja ustanie i ceny spadną.

Osobliwy przyjaciel strajków.

— | —

Towarzystwo zabezpieczenia społeczeństwa od bolszewizmu wydało odezwę która była początkowo rozlepianą na murach Warszawy a potem w Łodzi, wzywającą robotnika i pracownika polskiego, aby nie strajkował, jeno swoje pretensje załatwiał polubownie.

W odezwie tej zaznaczono, że Lenin i Trocki, dążąc do owdzielenia Polski, rzucają na propagandę 27 milionów rubli, w celu osłabienia jej strajkami i anarchją.

Mszcząc się za zwycięstwa na froncie, moskiewscy bolszewicy, prusacy i żydzi poburzają was, robotnicy przez płatnych agentów pod ładą pozorem do nieustannych strajków, prowadzących ojczyznę do głady i do utraty niepodległości.

Robotniku polski! pokaż zdrajcom, że jesteś dojrzałym obywatelem kraju i nie parobkiem obcoplemieńców.”

Zdawałoby się, że w tej odezwie nie ma nic przeciwko państwowemu, a tembardziej przeciwko radzie miejskiej.

Tymczasem odezwa ta nie podobała się radnemu żydowskiemu, sekretarzowi rady miejskiej, żydowi podpisującemu się w dodatku dr. Rundo, a więc nie pejsaczowi i ciemnemu sjonście, ale człowiekowi mającemu pretensje do cywilizacji, tak bardzo, że chodził po ulicach dnia 25 b. m. i odezwy zrywał między godziną 12. a 1-szą. Jako teren swej działalności obrał sobie przestrzeń między ul. Zawadzka a Nowym Rynkiem. Jestto jeszcze jeden dowód, że odezwa prawdę pisała, wskazując zdecydowanych nieprzyjaciół Polski:

Gdyby podobną żydowską odezwę ośmielił się zwać jakiś kolwiek inny obywateli zobaczylibyśmy ile to narobiłoby krzyku i wywołało protestów nie tylko na łamach pism zagranicznych, ale w Sejmie i u Naczelnika kraju.

Takich posiadamy obywateli w Polsce do tego go radnych miasta i to w dodatku nie w Pacanowie, jeno w jednym z najbardziej przemysłowych miast w kraju!

Dobrze się więc odezwa kończy, „Precz ze zdrajcami, namawiającymi do strajków i wojny domowej, Niech żyje jedność polska”

CASINO

Jeszcze tylko 2 dni!

1402-1

Władczyni ekranu

Wiera Chotodnaja

w pięknym i nastrojowym dramacie współczesnym w 6 częściach p. t.

CZEMU

SERCU SMUTNO?

Początek ostatniego przedstawienia o godz. 9 m, 30,

W niedzielę, dnia 2 maja b. r. o godz. 2-iej po poł w sali Polskich Związków Zawodowych, Główna 31, odbędzie się

Walne Zebranie Członków

połączonych Stowarzyszeń Spożywców

„Wiosny” i „Wyzwolenia”

z następującym porządkiem dziennym:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego. 2. Odczytanie protokółów połączonych Stowarzyszeń z poprzednich zebrań.
  3. Wybór Zarządu. 4. Wybór Komisji Rewizyjnej. 5. Wybór Pełnomocników do Piekarni. 6. Zatwierdzenie Budżetu na rok 1920. 7. Przyjęcie Ogólnej Ustawy. 8. Wolne wnioski.
- Prawo wstępu przysługuje tylko członkom mogącym się okazać własną książeczką udziałową.

W razie niedojścia do skutku zebrania w pierwszym terminie, zebranie odbędzie się w terminie drugim t. j. o godzinie 4 po południu tego samego dnia i uważa się będzie za prawomocne bez względu na ilość obecnych.

Zarząd.

Prezydium TOWARZYSTWA RZEMIEŚNICZEGO OKRĘGU ŁÓDZKIEGO

niejszym prosi p. p. Starszych i Podstarszych Cechów Łódzkich na wspólną naradę w dniu 2 maja r. b. (w niedzielę) o g. 10 rano do lokalu Resursy Rzemieśniczej, Kilińskiego 117 w sprawie obchodu Konstytucji 3 maja oraz dyplomów cechowych.

Obchód 3-go maja

Wszystkie Cechy Łódzkie proszone są o liczne stawienie się ze sztandarami Cechowymi do Resursy Rzemieśniczej w dniu obchodu 3-go maja o godzinie 8 rano, skąd pochodem ujadą się na Plac Dąbrowskiego.

1404-1

PREZYDIUM.

Przyjechał z Rosji Starszy felczer M. Klemecki

zamieszkuje w Łodzi, Piotrkowska 94. godz. przyj. od 9-1 i od 4-7

Dr. medycyny
Tad. BARANOWSKI
LEKARZ DENTYSTA,
operator i specjalista w chorobach jamy ustnej i zębów
przyjmuje od godz. 1-3 5-7
Zachodnia 67, 1 p. (róg Zielonej) 882-8

Brylanty

złoto, srebro, perły, diamenty, biżuterję kupuję placę najwyższe ceny.

S. MILICH. 1019-8

Konstantynowska 7, prawa of, 1 p

Kupuję

i placę najlepsze ceny za brylanty, żyłto, stare srebro perły i kwity lombardowe oraz stare zędy i garderoby.

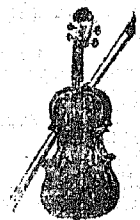
Piotrkowska № 9, P. KOHN, 1ena oficyjna, II piętro. 1153-4

Potrzebna zdolna mamka

Zgłosić się do kliniki Benedykta (ul. 6-go Sierpnia) Nr. 17. 1396-3

Różne meble

do sprzedania: kredens, szafa, tremo, łóżka z materacami i łóżka nikielowe, komoda, zegar ścienny
Piotrkowska 111, w podwórzu 8 wejście. 4195-1.

KUPUJĘ stare instrumenty muzyczne.

Alfred Lesaig Nawrot 22. 1292-1.0

Zagubione dokumenty

Adamczewski Józef jadąc tramwajem № 10 od Targowej do Andrzeja zagubił portfel zawierający 780 mk. paszport, oraz różne dokumenty. Znalazcę proszę o zwrot za nagrodą. Targowa 47-4 piętro do p. Zigel. 4560-1

Figulus Leopold zagubił legitymację chlebową na 5 osób. 4572-1

Herszenberg Abram Wigde zagubił legitymację chlebową na 5 osoby. 4573-1

Bat Schaje zagubił legitymację chlebową na 7 osób. 4574-1

Pietrzak Józef zagubił paszport tymczasowy wyd. w Łodzi. Obywatelska 12 4577-3

Tatara Antoni zagubił kartę węglową Grabowa 9. 4580-1

Rozwadowska Marta zgubiła paszp. niem. wyd. w Łodzi. 4581-3

Rozwadowski Wincenty zgubił legitymację chlebową na 2 osoby. 4582-1

Irenie Zakrzewskiej ucz. III kl. p. Sobolewskiej zaginęła matrykuła. 4583-1

Wanda i Lidja Kopiczke zagubiły paszporty niemieckie wydane w Łodzi Wólczńska 255. 4596-3

Zagubiono legitymację chlebową i kartę węglową na imię Wanda Kopiczke Wólczńska 255. 4596-1

Nowakowska Stanisława zagubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi Piotrkowska 109. 4598-3

Falcman Klara zagubiła matrykulę ze szkoły p. Rollert. 4592-1

Zdzienicki Antoni zagubił paszport niemiecki wydany w Łodzi Miłsza 61. 4502-3

Zaginęła legitymacja na imię Władysława Ditrach na 5 osób. 4601-1

Krawczyk Stanisław zagubił legitymację chlebową na 7 osób. 4593-1

Pusch Karol zagubił legitymację chlebową na 2 osoby. 4598-1

Molbrzak Jan zagubił kartę węglową Placowa 9.